

Nr 83.

Ankom till riksdagens kansli den 9 maj 1933 kl. 2 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen under rubrik »Utgifter för kapitalökning» gjorda framställning om anslag till studielånefonden jämte en i ämnet väckt motion.

(4:e avd.)

I den till riksdagen den 3 januari 1933 avlätna propositionen (nr 1) angående statsverkets tillstånd och behov under budgetåret 1933/1934 har Kungl. Maj:t (punkt 1, sid. 1—3, av det vid propositionen under rubrik »Utgifter för kapitalökning. Bil. 4» fogade utdraget av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för samma dag) föreslagit riksdagen att såsom kapitalökning för studielånefonden för budgetåret 1933/1934 anvisa ett reservationsanslag av 80,000 kronor.

I sammanhang med Kungl. Maj:ts förevarande förslag har utskottet till behandling förehått en inom andra kammaren av herrar *O. W. Lövgren* och *E. Lindberg* i Umeå väckt motion, nr 143, däri hemställts, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t ville anhålla om utredning och förslag till nästa års riksdag om sådan ändring av grunderna för erhållande av lån ur studielånefonden att dess medel bleve tillräckliga för ett större antal sökande än vad nu är fallet utan att statsverkets kostnader för densamma likväl ökades.

De medel, som av riksdagen åren 1918—1932 anvisats för studielån, uppgå till sammanlagt 3,381,000 kronor, därav för budgetåret 1932/1933 100,000 kronor. Enligt vad som av utskottet inhämtats från generalpoststyrelsen, hava t. o. m. 1932 jämlikt Kungl. Maj:ts särskilda beslut avskrivits fordringar på grund av 22 utlämnade studielån å tillhoppa 43,296 kronor 88 öre. Därjämte föreligga under tiden 1925—1932 restantier å amorteringar med cirka 80,000 kronor och å räntor med cirka 28,000 kronor.

För den utdelning av studielån, som verkställdes år 1932, funnos till förfogande dels det av riksdagen för budgetåret 1932/1933 anvisade anslaget å 100,000 kronor, dels i statskontoret å studielånefonden då inestående disponibla tillgångar om 125,070 kronor 20 öre, dels ock under år 1932 till och med den 31 mars inflyttna, på år 1931 belöpande amorteringar till sammanlagt belopp av 61,494 kronor 17 öre eller tillhoppa 286,564 kronor 37 öre.

Den 17 juni 1932 utdelade Kungl. Maj:t dels *fortsatta* studielån åt 223 av 252 sökande med belopp växlande mellan 400 kronor och 1,200 kronor

samt till en sammanlagd summa av 218,800 kronor, dels ock *nya* studielån åt 74 av 998 sökande med belopp växlande mellan 500 kronor och 1,200 kronor samt till en sammanlagd summa av 67,700 kronor. Tillsammans utdelades alltså 286,500 kronor.

Departementschefen har beräknat en summa av 300,000 kronor vara erforderlig för verksamhetens uppehållande i ungefär samma omfattning som under år 1932. Av berörda belopp hava 220,000 kronor avsetts för fortsatta lån och 80,000 kronor för nya lån. För täckande av detta behov finnes enligt departementschefen hos statskontoret och postsparbanken inestående tillhoppa i runt tal 42,000 kronor, vartill komme de under år 1932 inflytande amorteringarna å utlämnade lån, beräknade till 180,000 kronor. I anslutning härtill borde för nästkommande budgetår till fonden anvisas ett kapitalökningsanslag av 80,000 kronor.

Utskottet.

Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förevarande förslag om anvisande av ytterligare 80,000 kronor till studielånefonden för nästkommande budgetår. Inräknat inflytande kapitalavbetalningar å tidigare lån m. m. skulle härvid för nästkommande budgetår stå till förfogande för låneverksamheten cirka 300,000 kronor eller ungefärligen samma belopp som nästföregående år.

Motionsvis har framförts tanken på att genom införande av skärpta krav på studielånens förräntning möjliggöra utlämnandet av ett ökat antal studielån utan större uppoffringar för statsverket; det förutsättes härvid en betydande utökning av fondkapitalet, vilket hittills alltsedan 1924 anvisats av icke-lånemedel. I avseende härå vill utskottet erinra, att låntagare för närvarande har att gälda ränta »från och med tredje året efter det kalenderår, då han varit berättigad att lyfta sista delen av honom senast tilldelat studielån»; räntan utgår med samma procenttal som gällande inlåningsränta vid sparbankerna. Tvivelsutan är denna ränteberäkning för låntagaren ovanligt gynnsam, i all synnerhet som ingen borgenssäkerhet kräves. De fördelaktiga lånevillkoren kunna dock anses motiverade med hänsyn till de stränga normer, som redan författningsenligt gälla och som också i verkligheten på grund av det stora tilloppet av lånesökande måste tillämpas, ej endast i fråga om ådagalagd medellöshet utan även och främst på styrkandet av studiebegåvningen. Skulle nu, på sätt motionärerna ifrågasatt, en utsträckning av utlåningen till ett större antal studerande utan uppoffringar för statsverket kunna äga rum, måste det förutsättas, att en betydlig skärpning av förräntnings- samt måhända också amorteringsskyldigheten genomföres. För egen del måste utskottet finna tvivelaktigt, huruvida en dylik, på bekostnad av de mera begåvades studiemöjligheter genomförd skärpning av lånevillkoren kan vara motiverad. Enligt vad utskottet inhämtat, har inom den nämnd, som handhar låneverksamheten, ingen tanke härför framkommit. Erinras må ock att för studerande, som ej kunnat tilldelas lån från studielånefonden, andra statliga lånemöjligheter stå öppna genom riksbankens avbetalningslånefond, från vilken lån utlämnas på fördelaktiga ränte- och avbetalningsvillkor. Jämväl hava i en del fall studieunderstöd lämnats ur allmänna arvsfonden.

Med avstyrkande alltså av den i ämnet väckta motionen hemställer utskottet,

a) att riksdagen, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag, må såsom *kapitalökning för studielånefonden* för budgetåret 1933/1934 anvisa ett reservationsanslag av 80,000 kronor, att utgå av andra statsinkomster än lånemedel;

b) att den av herrar Lövgren och Lindberg i ämnet väckta motionen II: 143 ej må av riksdagen bifallas.

Stockholm den 5 maj 1933.

På statsutskottets vägnar:

S. H. KVARNZELIUS.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:

från första kammaren: herrar *Kvarnzelius, Widell, Bergqvist, Nilsson* i Malmö, *Svensson* i Kompersmåla, *Carlsson* i Gävle, *Asplund, Walles, Petrén, Björck, Gustafsson* i Benestad och *Bagge*; samt

från andra kammaren: herrar *Anderson* i Råstock, *Holmgren, Strindlund, Eriksson* i Stockholm, *Andersson* i Höör, *Persson* i Falla, *Svensson* i Grönvik, *Jonsson* i Eskilstuna, *Olsson* i Blädinge, *Norsell, Högström* och *Olofsson* i Digernäs.
